

บริโกลนีสัยในระยะตั้งกรรภข์องมารดาในภาคเหนือของประเทศไทย

นางสาว วรรณษา โสภิตนันทน์

007441

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

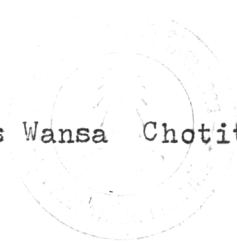
พ.ศ. 2525

ISBN 974 - 561 - 129 - 8

i 17211955

FOOD HABIT DURING PREGNANCY OF MOTHERS
IN THE NORTHERN REGION OF THAILAND

Miss Wansa Chotitananan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Nursing Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บริโณคนิสัยในระยะตั้งครรภ์ของมารดาในภาคเหนือของประเทศไทย

โดย นางสาววรรณา โชติธนานันท์

ภาควิชา พยาบาลศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.จินตนา ญนิพันธ์ุ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

.....*Worranan*.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประทีฐ บุญนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

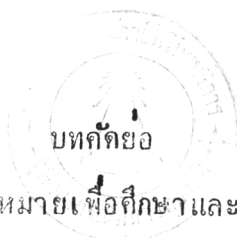
.....*Prachan*.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมจิต รักษาสัตย์)

.....*Jun*.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.จินตนา ญนิพันธ์ุ์)

.....*Worana*.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณา ปุรุณโชติ)

ลิขสิทธิ์บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บริโภคนิสัยในระยะตั้งครรภ์ของมารดาในภาคเหนือของประเทศไทย
ชื่อนิสิต นางสาวรรษา โชติธนานันท์
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธ์
ภาควิชา พยาบาลศึกษา
ปีการศึกษา 2524

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบริโภคนิสัยในระยะตั้งครรภ์ โดยส่วนรวมและรายด้านของมารดาในภาคเหนือของประเทศไทยจำแนกตามอายุ ที่อยู่อาศัย ขนาดของครอบครัว จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ และความเชื่อเกี่ยวกับอาหารในระยะตั้งครรภ์ โดยมีสมมติฐานของการวิจัยว่า มารดาที่มีความแตกต่างกันในเรื่องอายุ ที่อยู่อาศัย ขนาดของครอบครัว จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ และความเชื่อเกี่ยวกับอาหาร ในระยะตั้งครรภ์ มีบริโภคนิสัยในระยะตั้งครรภ์แตกต่างกัน ตัวอย่างประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นหญิงตั้งครรภ์ตั้งแต่ 7 เดือนขึ้นไปที่มาใช้บริการตรวจและฝากครรภ์ที่แผนกสูติกรรมของโรงพยาบาล 4 แห่งในภาคเหนือของประเทศไทย จำนวน 180 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปหาความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์การเตรียมและการปรุงอาหารตามแบบดูเตอร์ ริชาร์ดสัน 20 เท่ากับ .64 ค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ชนิดและปริมาณอาหารที่บริโภค วิธีปฏิบัติในการรับประทานอาหาร และความเชื่อเกี่ยวกับอาหารในระยะตั้งครรภ์ตามแบบสัมภาษณ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach) เท่ากับ .81, .73 และ .91 ตามลำดับ ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าเปอร์เซ็นต์ อัตราร้อยละ มีชัณมิเลขคณิต ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way analysis of variance)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. มารดาในภาคเหนือส่วนใหญ่มีบริโภคนิสัยในระยะตั้งครรภ์ถูกต้องปานกลาง และมีความเชื่อเกี่ยวกับอาหารที่ไม่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ และผลการวิเคราะห์ความเชื่อโดยส่วนรวม เป็นรายชื่อ ปรากฏว่า มารดาส่วนใหญ่มีความเห็นต่อความเชื่อประเภทที่ส่งเสริมสุขภาพในระดับถูกต้องปานกลาง และมีความเห็นต่อความเชื่อที่ให้โทษในระดับถูกต้องมากเป็นส่วนใหญ่
2. มารดาที่แตกต่างกันในเรื่องอายุ ที่อยู่อาศัย และความเชื่อเกี่ยวกับอาหารในระยะตั้งครรภ์ มีบริโภคนิสัยในระยะตั้งครรภ์โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมารดาที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ยของบริโภคนิสัยในระยะตั้งครรภ์สูงกว่ามารดาที่มีอายุระหว่าง 13-20 ปี มารดาที่อยู่ในเมืองมีค่าคะแนนเฉลี่ยของบริโภคนิสัยในระยะตั้งครรภ์สูงกว่ามารดาที่อยู่ในชนบท และมารดาที่มีความเชื่อเกี่ยวกับอาหารในระยะตั้งครรภ์ถูกต้องมีค่าคะแนนเฉลี่ยของบริโภคนิสัยสูงกว่ามารดาที่มีความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง
3. มารดาที่แตกต่างกันในเรื่องขนาดของครอบครัว และจำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ มีบริโภคนิสัยในระยะตั้งครรภ์โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
4. มารดาที่แตกต่างกันในเรื่องอายุ ที่อยู่อาศัย และความเชื่อเกี่ยวกับอาหารในระยะตั้งครรภ์ มีวิถีปฏิบัติในการรับประทานอาหารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การเตรียมและการปรุงอาหาร กับชนิดและปริมาณอาหารที่บริโภคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมารดาที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ยของการเตรียมและการปรุงอาหาร กับชนิดและปริมาณอาหารที่บริโภคสูงกว่ามารดาที่มีอายุระหว่าง 13-20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมารดาที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ยของการเตรียมและการปรุงอาหารสูงกว่ามารดาที่มีอายุระหว่าง 13-20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

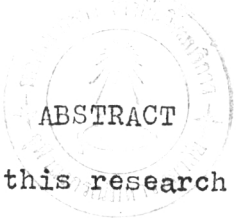
Thesis Title Food Habit During Pregnancy of Mothers in the
 Northern Region of Thailand.

Name Miss Wansa Chotitananan

Thesis Advisor Jintana Yunibhand, Ph.D.

Department Nursing Education

Academic year 1981

ABSTRACT

The purpose of this research were to study food habit during pregnancy of mothers in the Northern region of Thailand, and to compare this food habit according to the age, residence, family size, number of pregnancy and food believes of those mothers. It was hypothesized that : There would be significant difference between the food habit during pregnancy of mothers : (1) who were in different age groups, (2) who lived in different residence area, (3) who were from family of family size, (4) who were different in the number of pregnancy, and (5) who held different food believes. The research subjects, obtained by simple random sampling, consisted of 180 pregnant women in the third trimester who were attending prenatal clinics from 4 selected hospitals in the Northern region of Thailand. The instruments used in this study, were interviewing questionnaires, one for measuring the food habit and the other for measuring the food believes, which were constructed by the researcher based upon extensive analysis of related literature and the consultation

4

with experts prior to the pretest. The reliability of each parts of the food habit questionnaires, which composed of four parts, one of these consisted of fill in the blank items, were .64, .81 and .73. The food believes questionnaire's reliability was .91. The data were then analyzed by using the following statistical procedures; percentile, percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test and one way analysis of variance.

The research findings were as follow:

1. The food habit during pregnancy of mothers was at average as compared to the scale for this study. The majority of mothers held incorrect food believes. However, the analysis of food believes' score in detail demonstrated that the majority of mothers held the inbetween correct and incorrect believes towards the food believes contributing to their health, and that they held the correct believes towards the food believes harming to their health.

2. There was significant difference at the level of .01 between the means of the total scores of food habit of mothers who were in different age groups, residence and food believes. Thus, hypotheses 1, 2 and 5 were substantiated. In addition, the statistical difference between the means of the total scores of food habit of mothers who were in 21-30 year of age and 13-20 year of age, was found, in which that of the former group was higher than that of the latter one. That is, mothers who lived in the metropolitan area had better food habit than those who lived in the rural area, Also,

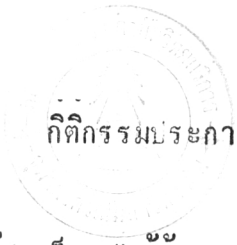

mothers who held correct food believes had better food habit than those who held the incorrect one.

3. There was no significant difference between the means of the total scores of food habit of the group of mothers who were different in family size and in the number of pregnancy. Thus, the hypotheses 3 and 4 were not supported.

4. When comparing of the means of the score of each parts of food habit questionnaire, no statistical difference was found between the means of the scores of the food eating habit of mothers who had different age, residence and food believes. However, there were statistically difference at the .01 level between the means of the scores of the preparation and cooking, and the types and quantity of food intake between the group of mothers mentioned above.

Additionally, the significant difference at the .01 level was found between the means of the scores of the preparation and cooking, and the types and quantity of food intake of mothers who were in 13-20 and 21-30 year of age. Also, there were statistically difference at the .05 level between the means of the score of the preparation and cooking of the mothers who were in 13-20 and 31-40 year of age.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ ดร.จินตนา ญนิพันธ์ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชศรี บุรณะกนิษฐ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือเอาใจใส่แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณปурณโชติ ได้กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างดียิ่ง และผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่านจากสถาบันต่างๆ ได้กรุณาแนะนำแก้ไขแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล ตลอดจนหญิงตั้งครรภ์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลและตอบแบบสัมภาษณ์ รวมทั้งขอขอบคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้เงินอุดหนุนส่วนหนึ่ง สำหรับการวิจัยนี้ นอกจากนี้คุณสำราญ จันทร์ทอง และคุณชูชาติ บุญชู ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณมา ณ. โอกาสนี้

วรรณษา โชติธนานันท์

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
รายการตารางประกอบ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
ปัญหาของการวิจัย.....	9
สมมติฐานของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	12
ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	12
ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย.....	13
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
การเจริญเติบโตของทารกในครรภ์.....	15
การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับมารดาในระหว่างตั้งครรภ์....	18
ความหมายของโภชนาการและอาหาร.....	22
อาหารหลัก 5 หมู่.....	23
ความต้องการอาหารในหญิงตั้งครรภ์.....	25
ความหมายของบริโภคนิสัย.....	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบริโภคนิสัย.....	38
	ความเชื่อเกี่ยวกับอาหาร.....	55
	การเปลี่ยนแปลงบริโภคนิสัย.....	66
3	วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล.....	74
	กลุ่มตัวอย่างประชากร.....	74
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	75
	การหาความตรงตามเนื้อหา.....	78
	การหาความเที่ยง.....	79
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	80
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	82
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
	สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างประชากร.....	89
	บริโภคนิสัยและความเชื่อเกี่ยวกับอาหาร.....	93
	การเปรียบเทียบบริโภคนิสัยในระยะตั้งครรภ์.....	114
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	122
	สรุปผลการวิจัย.....	123
	การอภิปรายผลของการวิจัย.....	130
	ข้อเสนอแนะ.....	144
	บรรณานุกรม.....	147
	ภาคผนวก.....	158
	ประวัติผู้เขียน.....	185

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนมารดาจำแนกตามอายุ ที่อยู่อาศัย ขนาดของครอบครัว และจำนวนครั้งของการตั้งครรภ์.....	89
2	จำนวนมารดาจำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน.....	91
3	จำนวนมารดาจำแนกตามการเตรียมและการปรุงอาหาร.....	93
4	การจัดอันดับชนิดและปริมาณอาหารที่บริโภค.....	97
5	การจัดอันดับวิธีปฏิบัติในการรับประทานอาหาร.....	98
6	จำนวนมารดาจำแนกตามบริโภคนิสัยอื่นๆในระยะตั้งครรภ์.....	100
7	จำนวนมารดาจำแนกตามบริโภคนิสัยในระยะตั้งครรภ์.....	103
8	กราฟแสดงความเชื่อเกี่ยวกับอาหารในระยะตั้งครรภ์ของมารดาจำแนกตามประเภทของความเชื่อที่ส่งเสริมสุขภาพ.....	104
9	กราฟแสดงความเชื่อเกี่ยวกับอาหารในระยะตั้งครรภ์ของมารดาจำแนกตามประเภทของความเชื่อที่ไม่ให้ประโยชน์แต่ก็ไม่ให้โทษ.....	107
10	กราฟแสดงความเชื่อเกี่ยวกับอาหารในระยะตั้งครรภ์ของมารดาจำแนกตามประเภทของความเชื่อที่ไม่แน่ใจว่าให้ถูกหรือโทษและความเชื่อที่ให้โทษ.....	109
11	จำนวนมารดาจำแนกตามประเภทของความเชื่ออื่นๆเกี่ยวกับอาหารในระยะตั้งครรภ์.....	112

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	ค่าเฉลี่ยและความเป็นเบี่ยงเบนมาตรฐานของบริโภคนิสัยโดยส่วนรวม และรายค่านำแนกตามกลุ่มอายุ.....	114
13	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างบริโภคนิสัยในระยะ ตั้งครรภ์โดยส่วนรวมและรายค่านของมารดาที่มีอายุแตกต่างกัน..	115
14	เปรียบเทียบค่าความแตกต่างวิกฤตของการเตรียมและการปรุง อาหาร ชนิดและปริมาณอาหารที่บริโภค และบริโภคนิสัยใน ระยะตั้งครรภ์ของมารดาที่มีอายุต่างกัน.....	117
15	บริโภคนิสัยในระยะตั้งครรภ์โดยส่วนรวมและรายค่านของมารดา จำแนกตามที่อยู่อาศัย.....	118
16	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างบริโภคนิสัยในระยะ ตั้งครรภ์โดยส่วนรวมและรายค่านของมารดาที่มีขนาดของ ครอบครัวต่างกัน.....	119
17	บริโภคนิสัยในระยะตั้งครรภ์โดยส่วนรวมและรายค่านของ มารดาจำแนกตามจำนวนครั้งของการตั้งครรภ์.....	120
18	บริโภคนิสัยในระยะตั้งครรภ์โดยส่วนรวมและรายค่านของ มารดาจำแนกตามความเชื่อเกี่ยวกับอาหาร.....	121